

РОЗРАХУНКИ З ВИКОРИСТАННЯМ ВЕКСЕЛІВ

Вексель – це цінний папір, який засвідчує безперечне зобов'язання векселедавця сплатити, коли прийде строк, зазначену в ньому суму векселедержателю (власнику векселя)

У векселі зазначається:

- ❖ місце і дата його видачі
- ❖ сума боргового зобов'язання
- ❖ строк і місце платежу
- ❖ найменування кредитора, якому повинен бути здійснений платіж
- ❖ підпис позичальника-векселедавця
- ❖ зобов'язання по сплаті відсотків

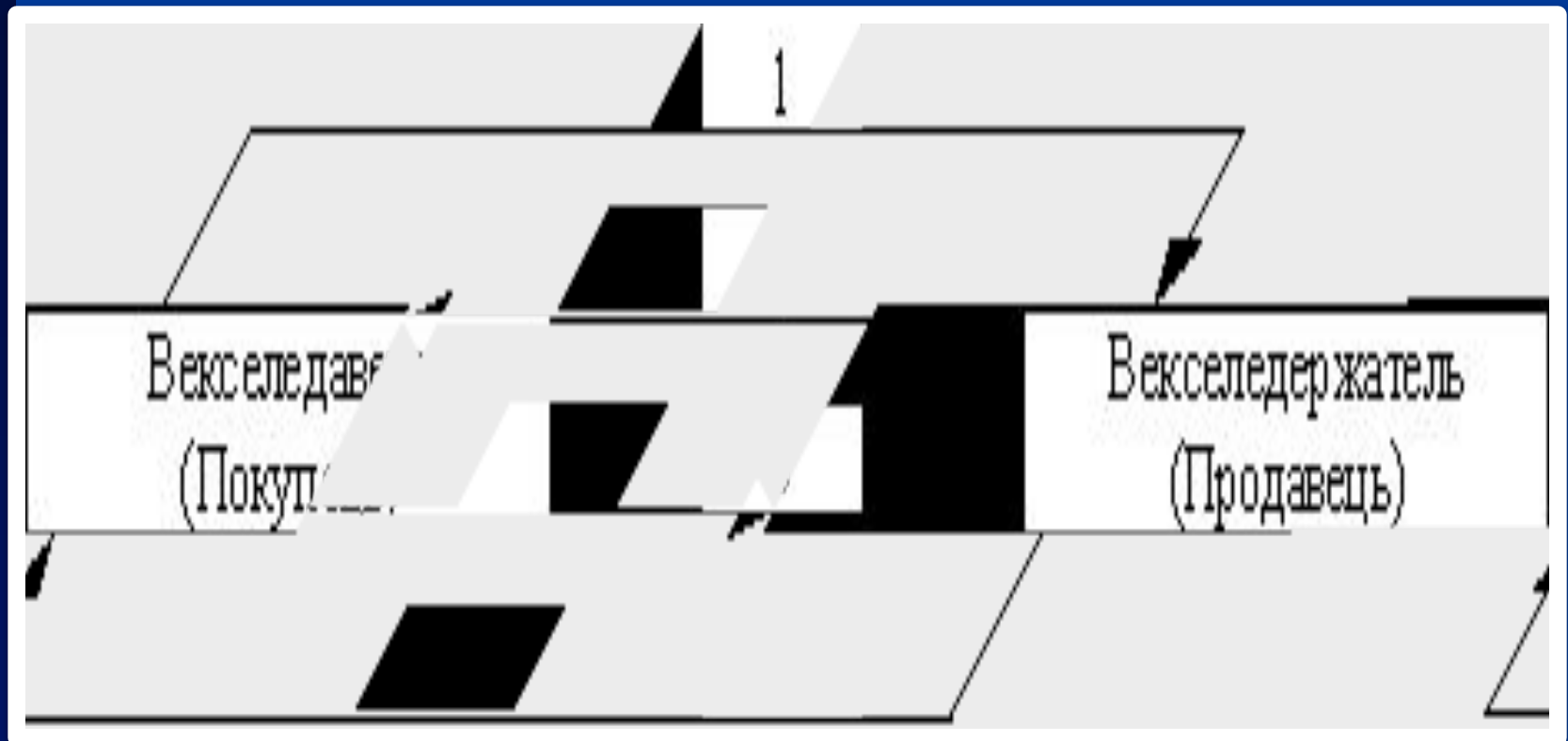
Види векселів:

- ❖ Простий (соло) вексель
- ❖ Переказний вексель (тратта)

Простий вексель (соло)

Це письмовий документ, який містить просте і нічим не обумовлене зобов'язання векселедавця (боржника) сплатити векселедержателю (кредитору) зазначену грошову суму у визначений строк і в обумовленому місці

Схема обігу простого векселя

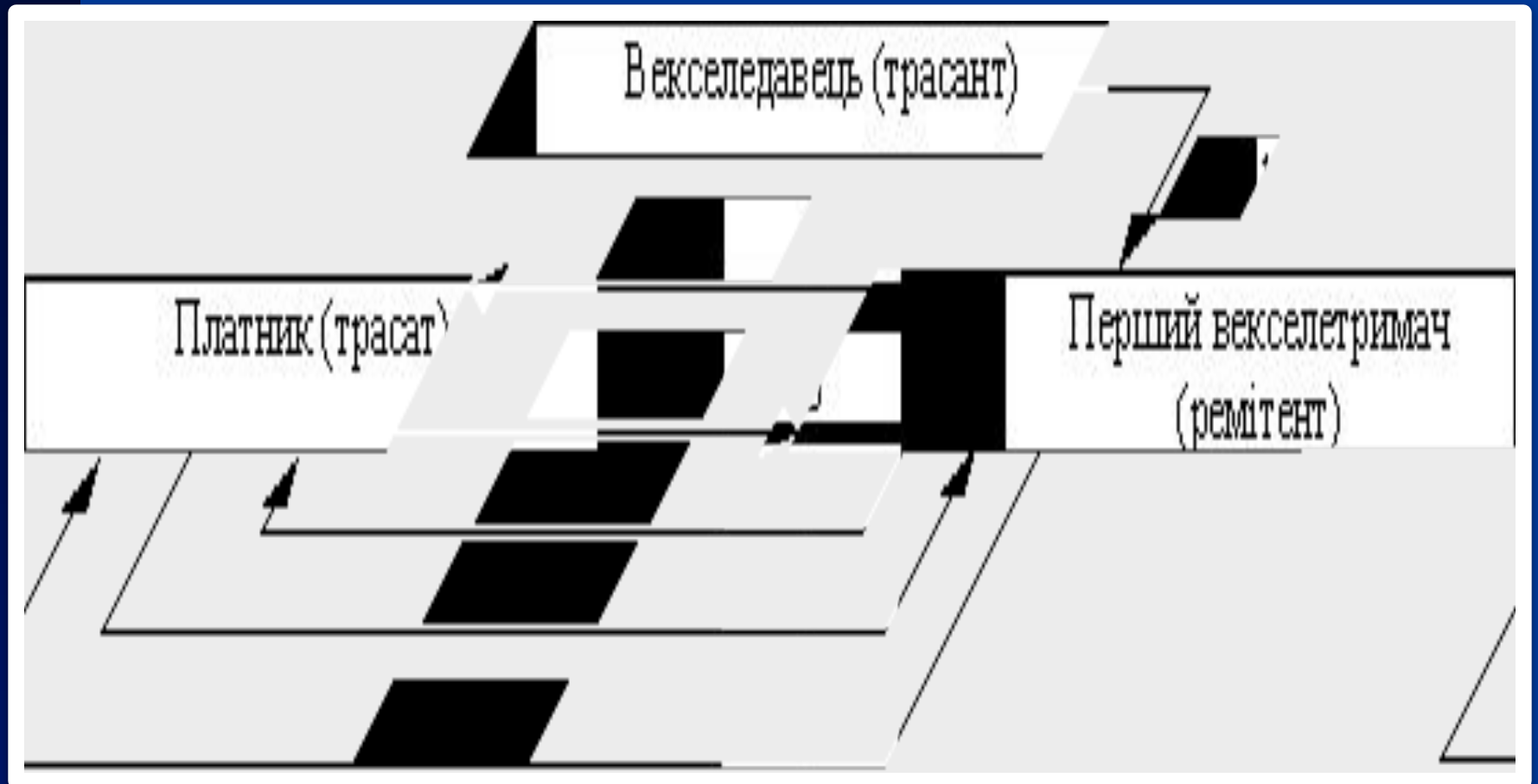

- ❖ 1 – видача векселя
- ❖ 2 – пред'явлення векселя до оплати
- ❖ 3 – погашення векселя (оплата)
- ❖ 4 – вручення погашеного векселя з розпискою про отримання платежу

Переказний вексель (тратта)

Представляє собою
письмове розпорядження
кредитора (трасанта)
позичальнику (трасату)
про сплату визначеної суми
третій фізичній чи
юридичній особі
(ремітенту)

Схема обігу переказного векселя (тратти)

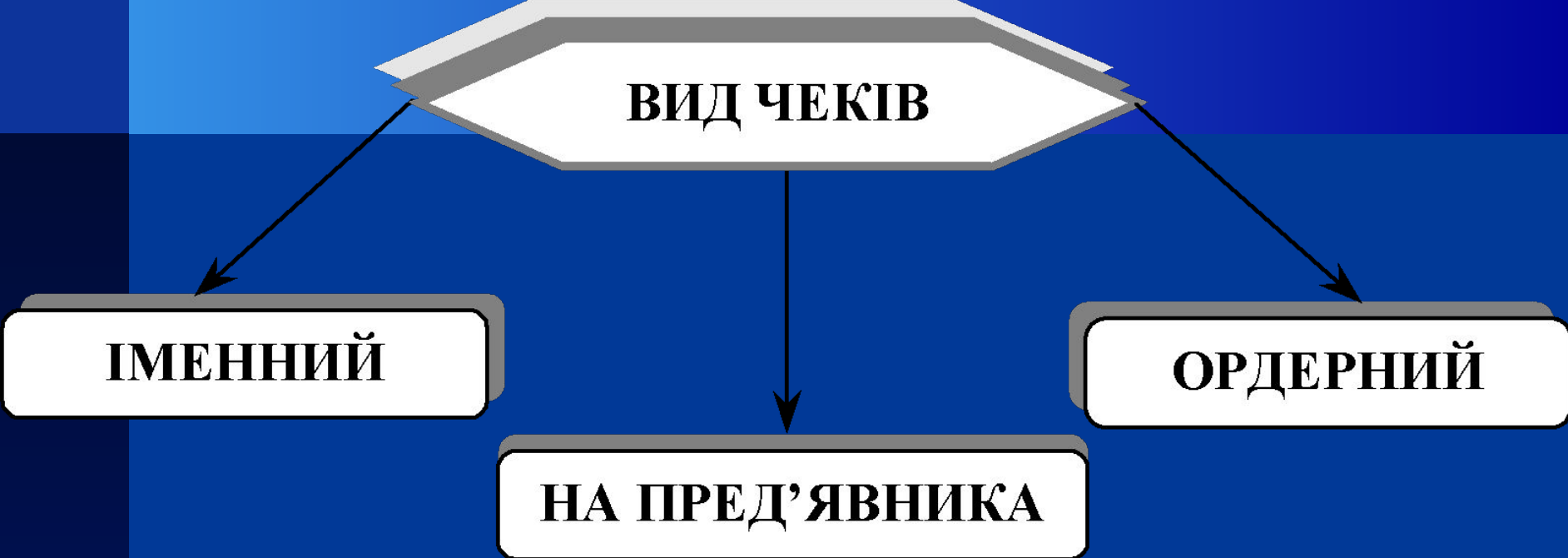

- ❖ 1 – видача векселя
- ❖ 2 – пред'явлення векселя до акцепту (презентація)
- ❖ 3 – підтвердження акцепту
- ❖ векселя з розпискою про отримання платежу

- ❖ 4 – пред'явлення векселя до оплати
- ❖ 5 – погашення векселя (оплата)
- ❖ 6 – вручення погашеного векселя

Чек

Це спеціальний документ, який містить письмове розпорядження банку видати (перерахувати) вказану в ньому суму грошей з поточного рахунку особи, яка підписала чек

- ❖ **Іменний чек** — це чек, який виписується на користь певної особи. Передання чека проводиться за допомогою передавального напису з поміткою «не наказу», завірену нотаріально.
- ❖ **Ордерний чек** — це чек, який виписаний на користь певної особи чи за його наказом. Передання чека здійснюється шляхом індосаменту (інколи з поміткою «наказу»).
- ❖ **Чек на пред'явника** — це чек, який виписується на будь-яку особу і може передаватися як з індосаментом, так і без індосаменту.

Чек включає:

- ❖ назву
- ❖ назву власника чекової книжки та номер його рахунку
- ❖ назву банку-емітента
- ❖ ідентифікаційні коди чекодавця та чекодержателя
- ❖ назву чекодержателя

- ❖ доручення чекодавця банку-емітенту сплатити конкретну суму, що зазначена цифрами та літерами
- ❖ призначення платежу
- ❖ число, місяць та рік складання чека
- ❖ місце складання чека
- ❖ підписи чекодавця та відбиток печатки (юридичної особи)

Документообіг при розрахунках чеками

- ❖ 1 - у банк подається заява на видачу чекової книжки і платіжне доручення на депонування суми ліміту
- ❖ 2 - банк депонує кошти на окремому рахунку
- ❖ 3 - клієнтові видається чекова книжка
- ❖ 4 — постачальникові виписується чек
- ❖ 5 - відвантажуються товари або надаються послуги
- ❖ 6 - чекодержатель здає в банк реєстр оплачених чеків разом із чеками

- ❖ 7 - сума чека оприбутковується на позабалансовому рахунку;
- ❖ 8 - чек інкасується в банк платника;
- ❖ 9 — банк платника списує кошти, які були депоновані на окремому рахунку;
- ❖ 10 - кошти за чеком перераховуються в банк постачальника;
- ❖ 11 - сума чека зараховується на рахунок постачальника.

Факторинг

це комісійно-посередницька операція з передачі клієнтом банку права на стягнення боргів (без права зворотної вимоги до клієнта). Як правило, банком купуються дебіторські рахунки, що пов'язані з поставкою товарів чи наданням послуг

Факторинг -

купівля спеціалізованою компанією грошових вимог експортера до імпортера та їх інкасація з метою:

- миттєвого отримання більшої частини платежу

- гарантії повного погашення заборгованості

- зниження витрат по веденню рахунків

ФАКТОРИНГОВІ ОПЕРАЦІЇ:

- кредитування у вигляді попередньої оплати боргових ВИМОГ
- ведення бухгалтерського обліку постачальника, зокрема реалізації продукції (робіт, послуг)
- інкасація дебіторської заборгованості
- страхування кредитного ризику

Переваги факторингу

- прискорення одержання грошових коштів
- зменшення ризику появи сумнівних боргів
- поліпшення процесу інкасування боргів
- зменшення витрат, пов'язаних з обліком та інкасацією боргів

Переваги використання факторингу експортерами

Запобігання втратам
за безнадійними боргами

Розширення кола партнерів
та отримання знижок

Зменшення витрат на утримання
бухгалтерського апарату

Економія часу

Усунення валютних ризиків

Зменшення періоду
кредитування

Учасники факторингових операцій:

- 1) суб'єкти - банк, факторингова компанія, спеціалізовані установи, які скуповують рахунки-фактури у своїх клієнтів,
- 2) клієнти - кредитори, постачальники товару, виконавці робіт, промислові та торгові фірми, що уклали угоди з банком чи факторинговою компанією,
- 3) позичальники - покупці товарів і послуг

Особливості здійснення факторингових операцій:

1. Придбання платіжних вимог до покупців у своїх клієнтів на умовах негайної виплати клієнту 80-90 % вартості відфактурованих поставок
2. Оплата у визначений термін іншої частини вартості з відрахуванням комісійних і процентів за кредит, незалежно від суми Розподіл виручки, що надійшла від покупців. Платіж, який надходить по тім від покупця, повністю зараховується на рахунок банку

СХЕМА ЗДІЙСНЕННЯ ФАКТОРИНГОВИХ ОПЕРАЦІЙ

- 1) Доставка товару продавцем покупцю
- 2) Уступка дебіторської заборгованості покупця фактору
- 3) Фінансування продавця в розмірі 80-90% суми заборгованості
- 4) Прийняття фактором ризику неплатежу у випадку неплатоспроможності покупця
- 5) Оплата покупцем вартості поставки
- 6) Перерахування фактором решти суми заборгованості за вирахуванням комісійної винагороди

Класифікація факторингових операцій:

Внутрішній
Зовнішній

Відкритий
Закритий

З правом регресу
Без права регресу

Прямий
Непрямий

Внутрішній і зовнішній факторинг

- ❖ *Внутрішній факторинг* – всі суб'єкти операції знаходяться в одній країні
- ❖ *Зовнішній факторинг* – продавець-експортер, покупець-імпортер

Прямий та непрямий факторинг

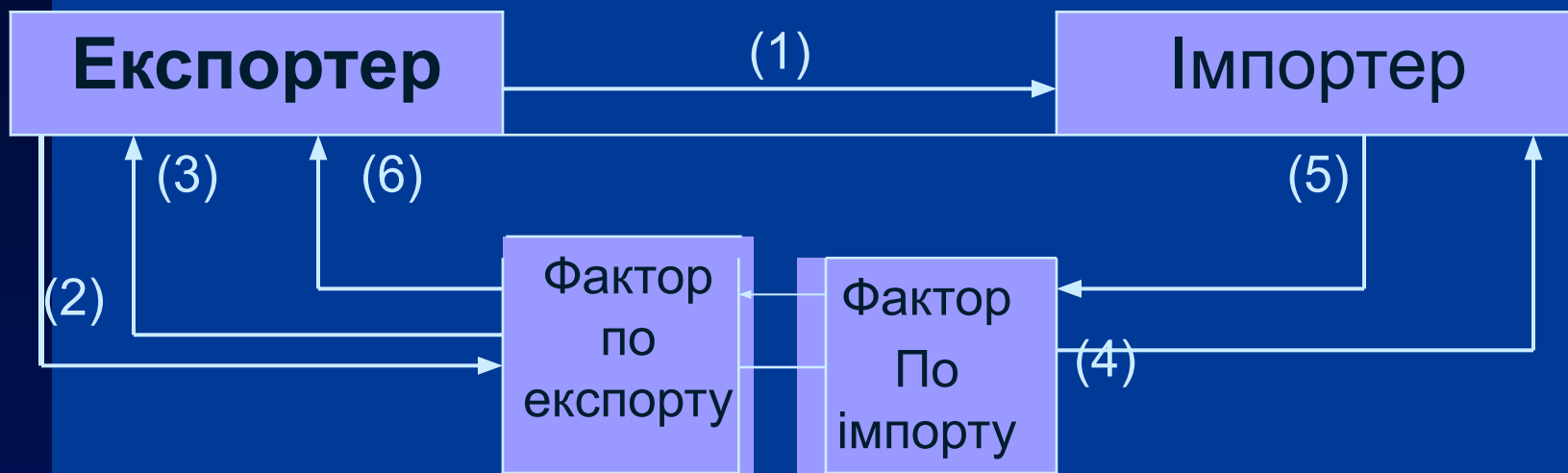
❖ **Прямий факторинг** – один фактор (фактор по експорту) в країні експортера з яким експортер укладає факторингову угоду

Використовується:

- експортер та імпортер географічно є близькими;
- у випадках здійснення операцій з перевіреними покупцями

Непрямий факторинг – два фактори (фактор по імпорту та фактор по експорту)

НЕПРЯМИЙ факторинг

Іноземний покупець платить фактору по імпорту в своїй країні

Фактор по імпорту здійснює платіж фактору по експорту в країні продавця а останній здійснює платіж експортеру

Між експортером та фактором по імпорту не існує договірних відносин

Фактор по імпорту допомагає фактору по експорту отримувати інформацію про дебітора та інкасувати дебіторську заборгованість

Факторинг з правом регресу

- ❖ ризик неплатежу по відношенні до дебіторської заборгованості залишається у експортера

(В випадку неплатежу фактор має право вимагати компенсацію від експортера)

Факторинг без права регресу

- ❖ фактор несе ризик неплатежу з боку покупця і не має права на компенсацію збитків з боку експортера

Відкритий факторинг

- ❖ Експортер відображає на своїх рахунках, що дебіторська заборгованість повністю переуступлена фактору
- ❖ Експортер, зазвичай, відправляє імпортеру лист в якому повідомляє про переуступку заборгованості фактору

Закритий факторинг

- ❖ Угода між експортером та фактором залишається в таємниці доти, доки імпортер не порушує умов контракту

ФОРФЕЙТИНГ

це купівля експортних вимог форфейтером (банком або спеціалізованою фінансовою компанією) з виключенням права регресу на експортера (форфейтиста)

Форфейтинг

придбання у кредитора боргу, вираженого в оборотному документі, на безповоротній основі (як правило, у вигляді векселів)

Мінімальна сума, яка використовується при форфейтингу, становить 250 тис. дол.

Середня сума становить 1-2 млн. дол.

Тобто, покупець цих вимог бере на себе комерційні ризики, пов'язані з неплатоспроможністю імпортерів, без права регресу цих документів на колишнього власника.

Залежно від
кредитоспроможності
імпортера термін вимог, що
купуються, обмежується, як
правило, від 180 днів до 5
років, а в деяких випадках -
до 7 років

Переваги використання форфейтингу експортерами

Не існує ризику
процентних ставок

Відсутність
політичного ризику

Відсутність витрат
на інкасування боргу

Не існує ризику
неплатежу

Усунення валютних
ризиків

Поліпшення ліквідної
позиції експортера

Переваги використання лізингу експортерами

Усунення ризику
можливого неплатежу

Поліпшення ліквідності
та рентабельності

Можливість реалізації
на певний час обладнання,
яке не використовується

Розширення фінансових
можливостей (відсутня потреба
у банківських кредитах)

Використання лізингу,
як засіб маркетингу

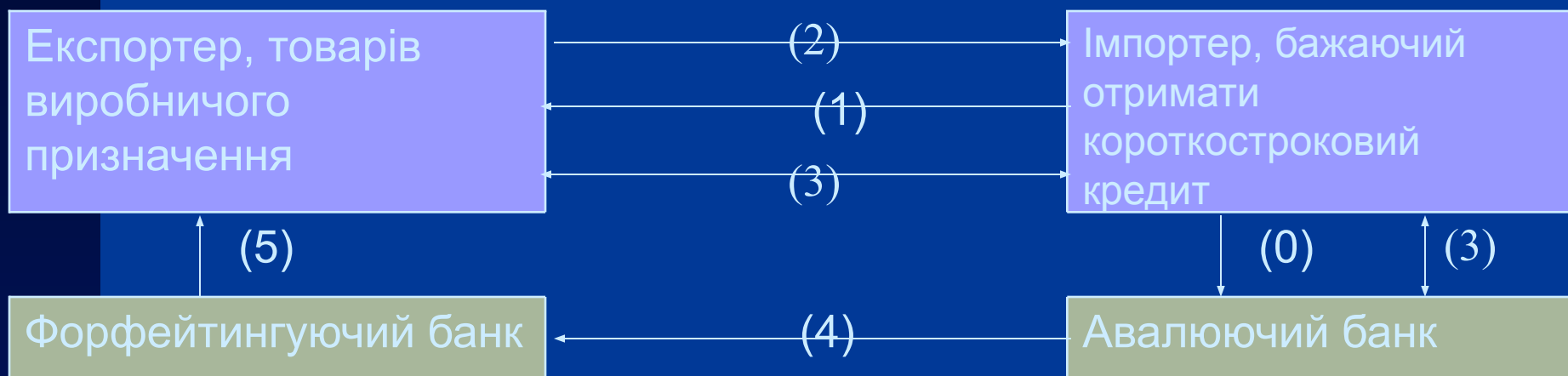
Прискорення оновлення
продукції

Ознаки форфейтингу

- взаємозв'язок із зовнішньоторговельними операціями
- договори форфейтингу укладаються переважно у вільно конвертованих валютах
- основними документами, що застосовуються при здійсненні форфейтингових операцій, є векселі — прості та переказні
- кредитування експортера здійснюється шляхом купівлі векселів або інших боргових вимог на дисконтній основі
- кредитування здійснюється на середньостроковій основі, як правило, на строк від шести місяців до п'яти років, а в деяких випадках — до семи років
- дисконтування відбувається на основі фіксованої процентної ставки
- здебільшого форфейтинг пов'язаний з реалізацією машин, обладнання та інших товарів інвестиційного призначення

СХЕМА ФОРФЕЙТИНГОВОЇ ОПЕРАЦІЇ

- 0) Імпортер домовляється з банком про аваль ще до укладання угоди, а експортер одобряє вибір авалюючого банку;
- 1) Імпортер здійснює авансовий платіж (15%)
- 2) Експортер здійснює поставку товару
- 3) Імпортер "оплачує" решту поставки простим векселем, який він попередньо авалює або отримує банківську гарантію
- 4) Авалюючий банк передає авальовані векселі форфейтингуючому банку
- 5) Форфейтингуючий банк перераховує відповідну суму на рахунок експортера

Результати форфейтингових операцій:

- ❖ *Експортер* отримує фінансування операції
- ❖ *Покупець* отримує кредит
- ❖ *Авалюючий банк* надає гарантії
- ❖ *Форфейтингуючий банк* втрачає право регресу до експортера, отримує компенсацію в міру погашення векселів або може продати векселі на вторинному ринку

Порівняльна характеристика форфейтингу та факторингу

ФАКТОРИНГ	ФОРФЕЙТИНГ
Об'єкт операції – переважно рахунок-фактура	Об'єкт операції – переважно вексель
Короткострокове Кредитування (до 180 днів)	Середньострокове кредитування (від 180 днів до 10 років)
Фактор авансує робочий капітал на 70-90% , решту після оплати покупцем дебіторської заборгованості	Форфейтер виплачує суму боргу повністю, тільки за мінусом дисконту
Не потребує поручительства від третьої особи	Необхідною є гарантія третьої особи або аваль

Лізинг

кредитування у формі оренди устаткування, автомобілів, суден, літаків строком від 3-х до 15 років.

Може включати:

- монтаж
- забезпечення запасними частинами
- технічне обслуговування
- страхування